

ných devis nepovolovala a nastaly poté poměry, které důvodně vzbuzovaly pochybnosti, bude-li si žalobkyně moci v době splatnosti ceny trhové potřebné dolary opatřiti. Dne 28. března 1932 pak byla v Jugoslavii vydáno nařízení, podle něhož pro platy do ciziny bylo zřízeno u Národní banky jugoslávské uzavřené konto pro zahraniční věřitele v dinárech a doložka o placení v efektivní cizí měně byla pokládána za nezávaznou. Podle toho zvěděla žalovaná až v době dodací, že důsledkem vládního opatření Jugoslavie nebude možno žalobkyni v efektivních dolarech smlouvu splniti. Na právním stavu nemění nic, že pak došlo 22. června 1932 ke clearingovému ujednání mezi Jugoslavií a Československem, neboť i pak mohla žalovaná podle dobrozdání znalce dosáhnouti zaplacení v době pěti až šesti měsíců po splatnosti, a to jen v dinarech přepočítaných na československé koruny, nikoli však v efektivních dolarech. Jak podle dobrozdání znalce, tak podle zprávy Národní banky československé bylo vysvětlitelno, že žalovaná koncem března 1932 odmítla plnění smlouvy se zřetelem na nejistotu, obdrželi zaplacení vůbec a po případě kdy, a že tedy po zjištění platebních překážek devisových od smlouvy ustoupila (§ 918 obč. zák.). Dovolací soud pokládá ustoupení to za právně odůvodněné. Tím, co ve sporu zjištěno, bylo nejen žalobkyni znemožněno zaplacení v efektivních dolarech, ale i jinak vyvinuly se poměry devisové v Jugoslavii v době dospělosti plnění žalované tak, že nastala neočekávaně a nepředvídaně právní a tím i hospodářská nejistota. Nebylo lze proto od žalované rozumně žádati, aby dodávala zboží na úvěr do ciziny, když žalobkyně, byvši vyzvána k zajištění svého protiplnění, tak neučinila. Nastal tedy pro žalovanou prodatelku a dodavatelku podobný případ jako v § 1052 obč. zák., když se stane druhý smluvník nejistým. Že bylo žalobkyni znemožněno smluvní plnění výše uvedenými opatřeními vládními, nelze klásti na vrub žalované (srv. též názor vyslovený ve Staubově komentáři k obch. zák. z r. 1936, II. sv., str. 396 p. v. a 397 k čl. 336 obch. zák.). Se zřetelem na to, co uvedeno, netřeba se zabývatí otázkou, zda by žalobkyně nemohla dožadovati plnění již pro nedodržení formálních předpokladů podle podmínek uzávěrky a usancí Pražské bursy pro zboží a cenné papíry.

Čís. 15805.

Nárok nepominutelné dědičky pro zkrácení povinného dílu nepeněžitým darem proti obdarovanému podle § 951 obč. zák. jest uplatňovati pořadem práva.

Šlo-li o darování smíšené s právním jednáním úplatným, lze nárok nepominutelného dědice uspokojiti jen penězi.

(Rozh. ze dne 10. února 1937, R I 1224/36.)

Srv.: Sb. n. s. č. 252, 7912, 5438, 9360, 9578.

Matka sporných stran zemřela, nezanechavši posledního porčení, a jmění, jež zůstavila, mělo cenu 880 Kč. Žalobkyně, opírajíc žalobu o předpis § 951 obč. zák., přednesla, že několik dní před svou smrtí

postoupila zůstavitelka svému žalovanému synovi polovinu své usedlosti v ceně 206.225 Kč za to, že žalobkyni zaplatí 10.000 Kč do roka po smrti zůstavitelky, takže mu po odečtení řečené částky byl zbytek hodnoty nemovitosti vlastně darován. Započte-li se cena poloviny nemovitosti, nedostala žalobkyně ve svrších v ceně 880 Kč a v částce 10.000 Kč, žalovaným jí vyplacených, ani tolik, kolik činil její povinný díl. Vypočetši, že její zkrácení činí 40.895 Kč, domáhá se zaplacení této částky žalobou. Prvým soud žalobu zamítl. Odvolací soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. Důvody: Nelze souhlasit s názorem prvního soudu, že žaloba na doplnění povinného podílu jest bezdůvodná proto, že o povinném dílu nelze mluvit, když tu není poslední vůle, kterou by povinný podíl byl zkrácen. Ustanovení § 951 obč. zák. nepředpokládá posloupnost podle posledního pořízení, nýbrž oprávnění k žalobě podle něho přísluší zkrácenému nepominutelnému dědici i tehdy, jde-li o zákonnou posloupnost dědickou (viz rozh. č. 12196 Sb. n. s.). S hlediska uvedeného zákonného ustanovení měl tudíž první soud řešiti i otázky, zda jest žalobkyně nepominutelnou dědičkou, zda a pokud zahrnuje v sobě kupní smlouva, jíž zůstavitelka postoupila za živa svu usedlost žalovanému, darování, k čemuž lze přihlížeti při výpočtu povinného dílu, zda tímto darováním byl povinný díl žalobkyně vůbec neb do jaké míry zkrácen po případě o kolik obdržel žalovaný, který je sám nepominutelným dědicem, více, než by činil jeho povinný díl, jenž mu při započtení daru připadá, a pokud může žalobkyně požadovati na žalovaném vydání daru k úhradě schodku.

Nejvyšší soud nveyhověl rekursu.

Důvody:

Žalovaný namítá v rekursu především vyloučení pořadu práva, leč neprávem. Neboť podle spisu okresního soudu prohlásil v pozůstalostním řízení po Kateřině S., že nežádá náhrady vynaložených nákladů pohřebních a lékařských a že stran nalezených svršků nečiní nárok na pozůstalost. Na to bylo usnesením ze dne 13. října 1932 movité pozůstalé jmění v ceně 880 Kč, jak je v inventáři uvedeno, přikázáno dědičce (nynější žalobkyni) do vlastnictví. Dalším usnesením z téhož dne byl zamítnut návrh nynější žalobkyně, aby byla soudním odhadem zjištěna polovice usedlosti, kterou zůstavitelka postupní smlouvou ze dne 27. listopadu 1931 postoupila nynějšímu žalovanému, a aby na podkladě tohoto odhadu byl pozůstalostním soudem vyměřen povinný díl žalobkynin, ježto touto smlouvou byla prý na svém povinném dílu zkrácena, — a žalobkyně byla se svým nárokem odkázána na pořad práva. Z toho, že žalobkyně nepodala rekurs proti tomuto usnesení pozůstalostního soudu, nemůže žalovaný pro sebe těžiti, neboť žalobkyně je svéprávná a o výpočtu povinného dílu, příslušejícího svéprávnému dědici, nelze rozhodnouti v řízení nesporném (srv. rozh. č. 9360 Sb. n. s.). Pro zažalovaný nárok je tudíž pořad práva přípustný. Žalovaný nemůže se dovolávati rozhodnutí č. 9578 Sb. n. s., poněvadž v případě tam řečeném šlo o nezletilého dědice nepominutelného. Rekurs není

však odůvodněn ani ve věci samé. Jde o žalobu nepominutelné dědičky pro zkrácení povinného dílu nepeněžitým darem proti obdarovanému ve smyslu § 951 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely k obč. zák. Podle slovního znění tohoto ustanovení může sice zkrácený nepominutelný dědic žádati na obdarovaném vydání daru na úhradu schodku a obdarovaný může vydání odvrátiti zaplacením schodku. Leč podle tvrzení žalobkyně nejde o čisté darování, nýbrž o darování smíšené s právním jednáním úplatným a v takovém případě lze nárok na doplnění povinného dílu uspokojiti toliko penězi (srv. rozh. č. 5438 Sb. n. s.). Žalobní žádost, domáhající se přímo zaplacení peněžité částky, je tudíž přípustná.

Čís. 15806.

Rozsah a pořadí uspokojovacího práva příslušejícího vymáhajícímu věřiteli při vnučené správě nemovitosti.

Dlužník jest povinen vydati vnučenému správci výtěžky nemovitosti (pachtovné), které vybral v mezidobí od povolení vnučené správy až do odevzdání nebo do dokončení odevzdání nemovitosti vnučenému správci. Byl-li na dlužníkovu jmění prohlášen konkurs, přechází tato povinnost na správce konkursní podstaty.

(Rozh. ze dne 10. února 1937, R I 1269/36.)

Usnesením ze dne 10. května 1935 byla povolena na nemovitý majetek, patřící úpadci, vnučená správa, jejíž výkon byl podle § 19 ex. ř. přenesen na krajský soud v K. Vnučený správce byl jmenován usnesením ze dne 4. března 1936. Jeho uvedení do správy se počalo dne 14. března 1936, pak zavedení vnučeného správce bylo přerušeno a pokračovalo se v něm opět 23. března 1936, kdy vnučený správce byl představen pachtýři B-ovi. Podle oznámení vnučeného správce bylo složeno 30.000 Kč pachtýřem B-em na účet starého nedoplatku pachtovného a peníze došly po 14. březnu 1936 správci konkursní podstaty. Pachtýřem byly složeny 18. března 1936. Správce podstaty odporuje žádosti vnučeného správce, aby mu byla tato částka vydána, a tvrdí, že příkaz krajského soudu v K. jako soudu exekučního ze dne 14. března 1936 jest zmatečný, ježto povolující soud, krajský soud v P., usnesením ze dne 12. března 1936 povolil odklad exekuce až do rozhodnutí o návrhu na zrušení exekuce. Dne 14. března 1936, kdy s uvedením vnučeného správce bylo započato, nebyl o tom správce podstaty uvědoměn a nebyl vnučený správce ani představen pachtýři B-ovi, což se stalo teprve 23. nebo 24. března 1936 a tedy v době poukazu peněz pachtýřem B-em nebyla vnučená správa vůbec zavedena, jmenovitě, pokud se týká pachtýře Karla V-a. P r v ý s o u d (konkursní komisař) vyhověl žádosti vnučeného správce a složené peníze mu přikázal. R e k u r s n í s o u d návrh zamítl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.